

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretiale de Prenumeratiune

Pre trei luni . . . 3 fl. v. n.
Pre siese luni . . . 6 " " "
Pre annu intregu . . . 12 " " "

Pentru Romani'a:

pre an. intregu 40 Lei n. = 16 fl. v. n.
" 6 lune . . . 20 " " = 8 " " "
" 3 " . . . 10 " " = 4 " " "

Pentru Inscritiati:

10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiesce care publicatiune separatu. In Localu deschisau 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costă 10 cr.

Locuinti'a Redactorului
si
Cancellari'a Redactiunii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decatu numai de la corespondintii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii ramisi si nepublicati se voru arde.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a camerei reprezentantiloru d'in 6. iuliu.

Presiedinte: Paulu Somssich; d'in partea regimului: Andrássy, Lónyay, Eötvös, Mikó, Bedekovits, Wennekheim, Horváth.

Incependu-se siedinti'a la 9 ore a. m., dupa autentificarea protocolului se presinta una multime de petitiuni pentru amenarea pertratarii proiectului de lege a supr'a reformei judiciare. Petitiunile se transpunu tote la comisiunea petitiunaria.

Vasiliu Jurca: Mi-permitu a indrepta câtra onorabilulu d. ministru alu culteloru si instructiunii publice una scurta interpelatiune intr'o afacere religioasa, care nu de multu agitã leniseca sufletesca a mai multoru credintiosii de relegiunea gr.-cat. si casianã conflicte neplacute.

Din informatiuni private autentice am intielesu, cã una multime mare d'in credintiosii romani, cari facu majoritatea eclesiei gr.-cat. d'in Sigetulu-Marmatiei, au dechiaratu in 13 l. tr. in coropore inaintea parocului loru rusu, cã ei au intentiunea de a parasì baserec'a gr. catolica si de a primi relegiunea gr. orientala; acêsta intentiune a loru se aduse si la cunoascinti'a Ilust. Sale Episcopului de Muncaciu, in forma de una dechiaratiune subscrisa de 120 de capi de familie.

Basatu atãtu pre testulu dechiaratiunii mentionate, cãtu si pre cunoascinti'a cercetãrilor locale notu, afirmã cu siguretate, cã acêsta parasire in masa si neindatenata a relegiunii nu provine d'in convingere ci d'in abuzuri insuportabili, caroru a sunt espusi credintiosii romani d'in Sigetu d'in partea diecesei greco-catolice rusesce de Muncaciu.

Pentru lamurire, mi-voiu luã libertatea a descrie in scurtu casulu: Dupa infintiarea episcopatului de Gherla, comunele romane, cari se tieneau de diecesea Muncaciu-lui, s'au pusu tote sub jurisdictiunea noiei diecese, cu esseptiunea a trei eclesie, intre cari este si ce'a d'in Sigetu, cu tote cã majoritatea preponderante a acesteia stã in tota privinti'a d'in credintiosii romani, si ca atare, acêsta eclesia trebuia sê se incorporeze episcopatului de Gherla in virtutea invoielei imprumutate, faenta intre ambele episcopate in Oradea-Mare la 1857.

Nu voiescu a esplicã mai pre largu, cum au fostu tratati credintiosii romani d'in partea episcopatului de Muncaciu, fia destulu sê mentionezu impregiurarea, cã servitiulu divin se celebreza in baserec'a gr. cat. d'in Sigetu in limb'a rusesca necunoscuta majoritatii, si in ace'a si limb'a se face si predic'a.

Pentru vindecarea acestui gravamine si pentru esecutarea invoielei facute, s'au substernutu petitiuni nenumerate de la 1857 la tote jurisdictiunile eclesiastice si civili, incependu chiaru de la tronu, inse mesurile intreprinse de credintiosii romani au remasu pretotindene fãra efectu si lipsite de ori-ce resolutiune decisiva, de-si eu sum convinsu, on. camera, cã unu singuru cuventu alu guvernului ar' fi fostu destulu pentru restitueca leniseci a mii de suflete si pentru inlaturarea certeloru religioase atãtu de daunose.

Ne avendu vre-unu efectu pasii intreprinsi de ei, credintiosii romani ai eclesiei gr. cat. d'in Sigetu au fostu siliti a recurge la acestu ultimu refugiu si a-si sacrificã principiile loru religioase, ca sê scape de una diecesa usurpatoria si de tratarea ei vitrega.

In urm'a acestoru-a, dep. Vas. Jurca adreseza ministrului culteloru si instructiunii publice o interpelatiune motivata precum urmeza:

Pre basea unei informatiuni autentice, cumcã credintiosii romani, cari facu majoritatea eclesiei d'in Sigetulu-Marmatiei, si-au manifestatu in 13 l. tr. inaintea pa-

rocului loru intentiunea de a trece de la relegiunea gr. cat. la relegiunea gr. orientala neunita, ace'a ce au impartasitu si episcopului de Muncaciu intr'o dechiaratiune formale subscrisa de mai multi insi;

considerandu, cã trecerea in massa nu provine dreptu d'in stramutarea convingerei religioase ci d'in lesiuni injuste esteriore, cari se potu delaturã prin regimulu civilu, ace'a ce inse pre langa tote petitiunãrile s'a neglesu;

considerandu, cã agitatiunea religioasa a mai multoru mii de credintiosii, departe de a incetã prin acêsta trecere manifestata, va cresce d'in ce in ce, cu tote cã intesulu statului precum si alu guvernului nu ierta ca atãte-a mii de cei mai loiali cetatiani sê fia espusi la turburãri si certe continue religioase;

in fine, considerandu, cã este contrariu libertãtii relegiunarie si principului de tolerantia, ca mai multi insi sê nu-si pota aflã refugiu contr'a abuzurilor nedrepte decãtu prin stramutarea relegiunii loru,

mi-ieu libertatea a indrepta urmatoriele intrebãri:

1. Are cunoascintiã on. dnu ministru alu culteloru si instructiunii publice despre intentiunea manifestata in 13. l. tr. prin credintiosii romani ai eclesiei gr.-cat. d'in Sigetulu-Marmatiei de a trece cu totii la relegiunea gr.-or. nennita?

2. Are cunoascintiã, cã acêsta parasire a relegiunii a provenitu nemidilocitu d'in motive esteriore si cari se poteau inlaturã?

3. Daca are cunoascintiã despre aceste, incãtu nu este inca tardu, are susu laudatulu d. ministru intentiunea de a luã masurile necesare a se lua d'acelu afacere?

Se va comunicã cu ministrulu de cultu si instructiune publica.

Adolfu Érkövy interpelãza pre ministrulu financiarulu si pre alu comunicatiunii, cã face-voru — inca inainte de amanarea dietei — despusitiunile recerute pentru construirea calei ferate, care trecundu prin dominiile erariali d'in cotta Cenadu si Aradu, va aduce in legatura calea ferata de statu cu cea tibiscana? Fiinducã prin acêsta s'ar procurã unu ajutoriu insemnatu locuitoriloru desierturiloru d'in comitatele respective, unde gerulu si secet'a produsera daune forte mari. Avantagiile acestei linie — dupa dlu interp. — voru fi insemnate si d'in punctu de vedere economicu-comercialu.

Ministr. de fin. Mel. Lónyay respunde, cã decum va camer'a va primi proiectulu de conelusu facutu eri de ministr. comunicatiunii in favorea linieloru laterali, dorinti'a interpelatoriului se va potè impleni. — Interpelatoriulu se dechiarã multiunitu cu respunsulu.

Paulu Semsey insciintieza prin una epistola presidiulu, cã fiindu morbosu, nu pote face parte in delegatiuni. — Membrulu suplentu care obtienù votori mai multe, lu-va sustitui. — Klobusitzky cere concediu pre 8 septemane pentru ca sê-si restaureze sanetatea. — Se acorda.

Col. Széll dã citire raportului comisiunii centrali in objectulu calei ferate conducatoria de la Jaurinu câtra Gratiu, apoi in privinti'a conventiunii postale. — Raporturile in cestiune se voru tipari si dupa inchiarea pertratãrii proiectului de su desbatere, se voru pune la ordenea dillei.

Paulu Molnaru raporta d'in partea comisiunii economice despre bugetulu camerei pre Ian. iuliu. — Se va tipari si pune la ordene.

Trecundu-se la ordenea dillei

Presiedintele te intrãba: primescã camer'a proiectulu despre esercerea potestãtii judecatoresei de basa pentru pertratarea speciale? Dintre 400 deputati verificati, fiindu 40 absentii, 203 respunserea cu da, 156 cu nu, presied. s'a abtenuu. Estu-modu proiectulu s'a primitu cu una majoretate de 47 voturi.

Se votãza finalu a supr'a proiectului de lege relativu la conscriptiunea poporului, si se tramete camerei magnatiloru.

Incependu se desbaterea speciale, mai multi dep. facu emendamente la §§ 1. si 2., dar' indesiertu, cã-ce se primi testulu originalu. La §. 3. Franc. Deacu propune inainte de numire, tribunalulu de statu este chiamaru a comunicã ministrului justitiei opiniunea sa in privinti'a candidatiloru sêu concurentiloru.

Ionu Galu Hilibi face emendamentulu urmatoriu: Membrii tribunaleloru de prim'a instantia si judecatorii singulari se alegu prin jurisdictiuni estu modu, cã cu ocaziunea impleirii vreunui postu vacantu, 3 candidati, cari obtienura mai multe voturi, voru fi recomandati guvernului, si maj. sa va numi pre unulu d'intre acei-a pre langa contrasemnarea ministr. just. Judecatorii voru fi alesi pre vietia. Tribunalele cambiali si cele urbariali d'in Transilvani'a voru remanè in starea sa de adi pana ce camer'a va despune in privinti'a loru.

Se mai propunu cãte-va emendamente la acestu g. Apoi Ionu Kis propune, ca dupa ce s'au ivitu mai multe pareri, §. 3. sê se pertrateze de nou in sectiuni. Vorbindu la objectu, observa, cã ministerulu confiscã necurmatu drepturile poporului.

Pertratarea se va continuã mane. Siedinti'a se inchia la 3. ore d. am.

Siedinti'a camerei reprezentantiloru d'in 7. iuliu.

Dupa autentificarea procesului verb. alu siedintiei comisiunii este murescu, si estu modu pãtu . . . netosii lu va supleni d. lui.

Dionisu Majtényi alesu in cerculu Tape (cott. Ciongradu) si-presinta credentinnal'a, care se tramete comisiunii verificatorie.

Presiedintele si mai multi deputati anuncia petitiuni parte pentru organesarea jurisdictiuniloru, parte contr'a proiectului despre esercerea potestãtii jud. Car. Stoll susterne petitiunea mai multoru comune d'in partea mèdia-noptiana a cott. Satu-mare, cari ceru infintiarea unui tribunalu de prim'a instantia in Baia-mare. Gustavu Capp presita alt'a d'in partea universitatii sasesci in caus'a pensiunãrii dirigatoriiloru d'in municipiele sasesci. Petitiunile incurse se tramitu comisiunii petitiunarie.

Ernestu Mukits interpelãza pre min. finan., cã cu scireca si invoirea sa se contrage darea in Szabadka — chiaru pre tempulu recoltei? si daca e, ce motive l'au indemnatu sê permita contragerea in acestu tempu de lucru?

Bel. Marissay interpelãza totu pre min. de fin., cã are cunoascintiã despre trebuintiele pecuniarie ale judecatorieloru prevediute in lege? si daca e, potè-le-va azoperi d'in venitele ordinarie ale statului? — Ambe interpelatiunile se voru comunicã cu ministrulu respectivu.

Urb. Sipos interpelãza pre min. comun., cã dispune-va, ca construirea liniei ferate Hatvan Jászberény sê se incepa celu puticnu dupa terminarea lucruriloru de vèra?

Min. comun. Em. Micu respunde, cã dorinti'a interpelatoriului se va impleni inca in decursulu anului cur. — Interpel. se multiimesce cu respunsulu.

Dr. Jos. Hodosiu. Onorabila camera! (s'audimu, onorabilulu domnu ministru de interne a binevoitu a respunde alalta cri la acca interpelatiune a mea, cã se l'au indemnatu pe domnulu ministru a nu aprobã alegerea cetatianiloru d'in Romani'a, a domniloru Vasilie Alesandrescu-Urechia si Bogdanu Petricic-Hajden, de membri onorari in „asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu?“

Dlu ministru a disu, cã ratiuni politice l'au indemnatu la acêsta. Io amu dechiaratu atunci indata, cã respun-

sulu domnului ministru nu me multiamesc, si mi-amu rezervatu dreptulu de a veni inaintea camerei cu o propunere in priyinti' a acést'a. Éca vinu domniloru, a me folososi de acestu dreptu (s'audimu.)

Onorabila camera! „Asociatiunea transilvana“ este societate romana pentru literatura, sciintia si cultura; ea nu e nici-de-cum societate politica. Si, presum amu dîsu candu mai antîiu amu radica cuventu in acestu obiectu, candu adeca facti interpelatiunea mea, amu dîsu cã scopulu acestei asociatiuni nu e altulu, decãtu inlîrîrea literaturii romane si prosperarea in cultura a poporului romanu.

Membrii acestei asociatiuni potu fi nu numa romani, ci si altii de alta limba sêu religiune, si nu numa indigeni ci si straini, in cãtu adeca cine-va a facutu dejã ce va pentru ajungerea scopului societatei, sêu cu dreptu cuventu se pôte sperã, cã va concurge sêu spiritualmente sêu materialmente la ajungerea acelu scopu.

Afara de aceea, d'in sinulu societatei sunt eschise ori ce discussiuni politice sêu religioase, prin urmare ea se restringe numa la literatura, sciintia si cultura. — Si pe langa aceste anca, membrii onorari, fia indigeni sêu straini, in adunãrile societatii si peste totu in societate n'au altu dreptu, decãtu votu consultativu, prin urmare n'au votu decisivu sêu dirimente.

Chiar pentru aceste, onorabila camera, m'amu miratu forte si nici acuma nu potu cuprinde, cã pentru ce dlu ministru de interne a negatu aprobarea alegerei lui V. A. Urechia si B. P. Hajdeu de membri onorari in „asociatiunea transilvana.“ Si m'amu miratu cu atãtu mai multu, cã-cu dlu ministru de interne este celu antîiu ministru constitutionalu, care a inceputu a urmã acést'a procedura. Si m'amu miratu mai incolo si pentru aceea, pentru cã, precumu sciu io, intre Ungari'a si Romani'a inca n'a eruptu nici unu resbelu; intre ele domnesce pace, si sunt in relatiuni de vecini amicabile un'a cu alt'a.

Dar' m'amu miratu on. cam. inea si pentru acé'a, pentru cã ceea ce a facutu ministru nostru constitutionalu, n'au facutu nici guvernele absolutismului trecut (aprobãri in stang'a). Dloru, asociatiunea transilvana acumu la anulu primu alu infiintãrii sale, la a. 1861., si a alesu membri onorari d'in tiere straine, si de atunci incoace pana in anulu 1869., ca sê nu numescu pre multi, d'in Romani'a a alesu pre principele Brancovanu Bibescu, contele Scarlatu Rosetti, episcopulu Scribanu, fostulu jureconsultu Damascenu Bojinea, apoi Laurianu, Papiu-Iliarianu, Maiorescu, Florianu, si alti barbati de litere; d'in Bucovin'a pre Constantinu Hurmuzachi, Iliuti, Pumnulu si altii; si éra-si d'in Romani'a pre Sionu, Odobescu, si pre Mihaiu Cogalniceanu, de prezentu ministru de interne alu Romaniei; ba a alesu chiaru si pre ministru nostru de comunicatiune dlu conte Emericu Mico (ilaritate).

Si dloru, guvernului trecut alu absolutismului nici in minte nu i-a venit, ca sê nu intãrêca alegerea acestoru barbati, macar, potu afirmã, ba sciu cu tota siguritate, cã intentiunile politice, credinti'a politica a acestoru barbati a diferitu si diferesce cu totulu de cea a fostului guvernulu absolutisticu.

Onorabila camera, dlu ministru de interne a dîsu cã d'in respecte politice n'a aprobatu alegerea lui V. A. Urechia si B. P. Hajdeu. Dar' domniloru, pôte dlu ministru sê dîca acést'a fãra a nu se arêtã inaintea tierci si inaintea lunei mai conservativu, mai pusilanimu, mai neoliberalu, decãtu chiar' barbati de la guvernele trecute ale absolutismului? (aprobãri in stang'a). Cari sunt inse acele respecte politice? dlu ministru nu ni-a spusu nici unulu. Ce deliete sêu erime politice au comesu acei omeni? dlu ministru nu ne spune. Dar' pote-se cine-va judecã d'in respecte politice, fãra ca crim'a politica sê fia constatata? (aprobãri in stang'a) Si de unde guvernulu nostru si-vindica dreptulu de a judecã a supr'a delicteloru politice? De unde si aroga sie-si atributiune judecãtorescã? (aprobare in stang'a). Dloru, io cunosc in persóna pe acei doi barbati, cetatiani ai Romaniei, si sciu cã nici unulu nici celalaltu n'are intentiuni rele facia cu poporulu magiaru sêu facia cu Ungari'a (semne de negatiune in drépt'a). Sêu daca dlu ministru de interne este convinsu de contrariulu, daca d'in partea aceluor doi individi amenintia periclu Ungariei (ilaritate), atunci este detorinti'a dlu ministru, si ca ministru si éf patriotu, a comunicã camerei date, a incunoscintiã camer'a despre acést'a (aprobare in stang'a).

Dloru, in trecutulu a fostu opritu ca sê tréca d'in Ro-

mani'a vre-o carte tiparita in Transilvani'a, sêu in Banatu si intre romani peste totu; acumu vinu si oprescu pre fratii nostri d'in Romani'a de a potè veni la noi, i oprescu de a potè comunicã cu noi pe celu mai inocentu tereu alu sciintiei, culturii si literaturii. Acést'a este progresarea acelei comunicatiuni universale de spiritu si materia — la care Europ'a si tóta lumea civilisata pe tóta diu'a face pasi immensi? (aprobare in stang'a).

Dloru, facia eu procedur'a dlui ministru de interne in casulu prezentu, permiteti-mi o intrebare (s'audimu). Este óre rationalu, este óre politicu, de a urmã o procedura care, lasu cã nu se pôte justificã dar' care pôte se dee, si cu totu dreptulu, ansa la represalie? Dreptulu de reciprocitate internationalu, ast'a ne inventia. Ce ar' dîce guvernulu, ce ar' dîce tier'a intréga, candu unu cetatianu de aici, sêu mai multi cetatiani, ar' fi alesi de membri in societatile academice, sciintifice sêu literari d'in tierele straine, si guvernele acestoru tiere ar' refusa aprobarea? Sê cugetamu dar' seriosu la ceea ce facemu.

Onorabila camera, io asiè sciu, io sunt de acea convictiune cã acolo unde e vorb'a de sciintie, de litere, de cultura, acolo respectele politice, credintiele, convingerile politice nu potu veni in considerare (aprobare in stang'a). Sciinti'a dloru, cultur'a este universale; ea este proprietatea esentiale a omenimei, fãra distingere de limba, religiune, natiune, patria, guvernulu si altele (viuc aprobãri in stang'a.) Si care, mediatu sêu immediatu impedeca progresulu sciintieloru si alu culturii — acelu-a vatema proprietatea omenimei (repetite aprobãri in stang'a).

Libertate dloru in tote si peste totu. Libertate in sciintie, libertate in cultura, libertate in tote (aprobãri in stang'a), cã numa libertatea pôte fi si pentru guvernulu radiomulu celu mai tare, celu mai credintiosu si celu mai puternicu (aprobare in stang'a).

Dupa aceste dloru, amu onore a pune la buroulu camerei motiunea mea, si me rogu a i se da cetire; observu totodata cã acesta motiune este compusa in modulu celu mai blandu (ilaritate in drépt'a) si in form'a cea mai acceptabile, si me rogu la timpulu sêu a o pune la ordinea dilei, a o discutã si apoi — sê binevoiti a o primi.

N o t a r i u l u cetesce urmatori'a
„Daca in societatile de litere, sciintie sêu cultura, cari esistu sêu s'ar' infiintã de aici inaintea in tier'a, s'ar' suscepe sêu alege conformu statuteloru sale membri d'in tiere esterne, guvernulu d'in respecte politice sê nu denega aprobarea aceluor membri“ (aprobãri).

Pest'a, 7. Iuliu 1869.

J o s e f u H o d o s i u,
deputatu cerculu Bradu in Zarandu.

Se va tipari, (dar' ddieu scie candu se va pune la ordinea dilei. — Rap.)

Car. A n t a l f y raporta d'in partea comis. verif., dchiarandu verificatu pre dep. Iosefu S z o m j a s, cu indatenat'a reserva de 30 zile.

Ordenea dilei: continuarea pertratãrii speciali a proiect. relativu la exercerea potestãtii judecãtorescã.

Vorbescu mai multi, intre acesti-a

Aloisiu V l a d u spriginesce emendamentulu lui Ionu Galu H., ca cotele sê eserceze dreptulu candidãrii. Acést'a nu detrage nemicu d'in esinti'a proiectului; este in interesulu ministrului insu-si, ca sê aplice individi apti; cottulu si-cunosce fãra indoie la omenii scãi Expedientulu lui Deacu nu lu pote primi, cã-ee consiliulu de statu va cercã informatiunile totu acolo, unde ministru pre cale directa inca le pote aflã.

Dupa una discussiune mai lunga, §§. 2. si 3. se punu la votu nominalu, si testulu comis. centrali se primesce cu 195 contr'a 151 voturi. — Emendamentele facute la acesti §§. se voru pertratã in siedinti'a de mane.

Siedinti'a se inchia la 3 ore si ¼ d. am.

Despre miscãrile confesionale d'in Sighetulu Marmatiei, iunie 1869.

Cu repausarea lui Petru Andercu, vicariulu foraneu marmatianu in restempu de diumetate de seclu, si paroculu gr. cat. alu Sighetulu, s'a ruptu si cea d'in urma legatura care a mai legatu pre romanii gr. catolici sigeteni cãtra episcopotulu diecesei Muncaciului.

In rugamintea noastra adresata cãtra amintitulu scaunu episcopescu suntu enumerate suferintiele cari au indemnatu pre romanii sigeteni la rumperea de cãtra beseric'a unita.

Dara, luandu in consideratiune faimele latite cu care suntemu suspiciunati pentru trecere, si cu care, ini-

micii se adopera a ne innegrã caus'a: ne finemu de santa detorintia a arêtã O. Publicu tota starea lucrului, pre-cum si motivele desbinãrii, fãra d'a aminti convingerea afundu inradecinata, care ne a fostu conducãtoria in priyinti'a religionaria.

Dupa sugrumarea resbelului d'in 1848/9. natiunea Romana, care mare parte gemeã sub jugulu hiererchicii slavone, desceptandu-se d'in somnulu celu aduncu, pentru eliberarea sa de sub jugulu strainu a intrebuintiatu tote midiloccele legale.

Asiè s'a adusu la cale asiedimentulu d'in Oradea-mare, dupa care asiedimentu capulu guvernului episcopescu muncacianu a promis a cedã episcopiei romane de Gherla tote acelea parochie, in care Romanii cu multi-meã sufleteloru voru intrece pre rusi.

In urm'a asiedimentulu acestui-a una comisiune mestecata d'in ambele natiuni conscriendu poporeni gr. catolici, a aflatu cumcã romanii intreco pre rusi in Sighetu cu vr'o 500 ér' in Cosciuiu (Rona szék) cu vr'o 250 de suflete. Pre basea conscrierii acestei-a Sighetulu si Cosciuiu aveã a fi anesate la episcopi'a romana de Gherla

Intru acé'a guvernulu diecesanu de Muncaciuiu la tote suplicele substernute in asta cauza ni a respunsu cu cuventulu atãtu deplacutu la eclesiastici: „non possumus!“

De la acelu tempu limb'a noastra la tote ceremoniele besericesci totu numai s'a inapoiatu cãtu s'a potutu, cãrtile romanesce de cantãri si rugatiuni s'au facutu ne vediate, asiè cãtu acumu cantãretilu — si inea de capeta mai in ainte ertare — numai atãtu-a cantã romanesce cãtu scie fãra carte, sêu cãtu pote in momentu traduce d'in rusia.

E cu neputintia a ascultã fãra scandalisare pana in capetu siervitulu ddiescu tienutu de unu atare preotu, care afara de esprimerea schimosita a catoru va cuvinte, insusimea cuvinteloru, pronunsierea si intonarea romana nu o cunosce.

In acesta privintia ne provocamu la acei barbati de alta natiunitate cari vorbindu romanesce intr'unu diumetate de seclu, pana acumu inca nu potura invetiã insusimile si curatã pronunsiere a limbei nostre.

Cumcã cu ce ingrigire parintiésca e guvernulu episcopescu alu diecesei muncaciane cãtra credintiosii sei de limb'a romana, si ce amu potutu noi romanii d'in Sighetu aseoptã de la acelu-a, a demonstratu prin romanii d'in Cosciuiu, — unde a introdusu precum in beserica asiè si in seola limb'a rusésca, cãrtile de rugatiuni si cantãri romane s'au confiscatu prin fostulu parocu; cu tote cã limb'a rom. dupa usulu de pana atunci a fostu egalu in dreptãtã cu cea rusésca, s'a eschisu d'in tote ceremonie besericesci pentru totu-de unã asiè cãtu romanii de acolo de prezentu cercetãdia beseric'a si scol'a romano-catolica.

In ainte de asta cu cãtu va ani romanii d'in Cosciuiu rogase pre preotulu rusescu, ca sê le tiena sierbitulu besericescu si in limb'a romana — pentru unu anumitu onorariu, cu tote cã antîiu a apromisu — nu potũ satisfacere rogarea romaniloru fiindu opritu prin puterea mai inalta.

Convingandu-ne dara, cã tote pregãtirile guvernului dieceseanu Muncacianu întesce acolo ca limb'a noastra materna romanesca de care ne alipimu m a i v i r t o s u c a d e v i é t i a, sê se intrebuintieze cãtu mai raru la sierbitiele besericesci, si in urma dupa esemplulu Cosciului sê se delatureze cu totulu; considerandu si acé'a cã noi in Sighetu nu avem preotu care sê ne sierbesca in limb'a romana si sê marturisésca pre locuitorii cari nu presepulu limb'a unгурéca:

Asiè ne amu detiermuritu la rumperea de cãtra beseric'a gr.-cat., si spre purtarea trebeloru nostre amu alesu unu comitetu compusu d'in 17 membri.

Aceste sunt causele care ne au indemnatu, cã in 13 lunei iunie in ainte paroculu gr.-cat. rusescu in presentia a doi martori amu dchiaratu detiermurirea noastra de t r e c e r e.

De eum va trecerea acést'a va produce trecerea mai multoru beserice, in mai multe comune, in locu de desvoltare pacinica va provoeã certe confesionale si in locu de contielegere frãtíesca discordia:

In ainteã lui Ddieu si a posteritãtii fia respundietori acci a, cari au refusat a implinã justele nostre rugaminti si a ne vindecã pretensiunile, drepte, fiindu le cu potintia.

F e r e s c e a n u l u.

Elisabetopole, Marti, a 3-a dî de Rosalie 1869.

Fiindu unu ce cunoscutu, cã reuniunea femeiloru romane d'in Brasiovu produse dejã fruptele cele mai imbucurãtoare, domnele romane d'in mai multe tienuturi ale Transilvaniei, si asiè si cele d'in Mediasiu si giuru, petrunse de ardorea educatiunii, nu intãrdiara inca in anulu trecutulu a se constitui in una reuniune filiala. Inceputulu fie-cariu opu e greu; poterile unite inse invingu multe greutãti, si domneloru romane d'in Mediasiu si giuru li succese a infiintã acést'a reuniune filiala, si constituindu-se in comitetu, prin contribuiri si intreprinderi laudabile asi procurã si nitielu spriginu materialu. Prin nesuintiã mai multoru stimate Domne se arangiã in érn'a trecutulu unu balu in Mediasiu, alu carni resultatulu, scimu d'in unu comutu publicatu in acestu pretiuitu diurnu, a fostu forte imbucurãtoriu.

resci. 13) Societatea studentiloru Romani, Bucuresti. 14) Societatea Romanismulu, Bucuresti. 15) Societatea Transilvani'a, Bucuresti. 16) Societatea pentru instructiunea Romana, Bucuresti. 17) Societatea Orientulu, Bucuresti. 18) Societatea Filarmonica, Bucuresti. 19) Idem Idem Iasi. 20) Societatea de coruri si declamatiune Romana, Bucuresti. 21) Societatea de gimnastica si dare la semnu, Bucuresti. 22) Societatea Junimea, Iasi. 23) Societatea Asistentiloru in Farmacia, Bucuresti. 24) Societatea medicala, Bucuresti. 25) Societatea de lectura d'in Oradea-mare. 26) Societatea tipografloru romani Bucuresti. 27) Societ. sodaliloru (meseriasiloru) Romani, Sabiu. 28) Societatea germana de cantari, Bucur. 29) Societatea internationala de dare la semnu, Bucuresti. 30) Societatea Eintracht, Bucuresti. 31. Societatea de gimnastica (germana), Bucuresti. 32. Societatea de ajutoru mutualu si in mormantari, Bucuresti. 33) Societatea Alumneulu Timisiasianu, Timisor'a. Dupa „Adun. Nat.“ Mai adaugemu noi urmatoarele: 34) Societ. pentru grigirea studentiloru morbosu, Blasiu. 35) Societatile de lectura d'in: Maramuresiu, Clusiu, Gherla, Nasaudu, Abrudu, Beiusiu, etc. 36) Societatea lit. Petru Maioru, Pest'a. 37) Asociatiunea nationala pentru cultur'a poporului romanu, Aradu.

* (S t a t i s t i c u.) Numerulu teatreloru d'in Europ'a face 1480, si anume: in Franta sunt 337 teatre, in Italia 298, in Spania 168, in Anglia 159, in Austria 152, in Germania 115, in Prussia 76, in Russia si Belgi'a câte 34, in Hollandia 23, in Elvetia 20, in Portugalia 16, in Polonia si Suedia câte 10, in Norvegia 8, in Dania 5, in Schleswig-Holstein 5, in Grecia 4, in Turcia 4, in Romania 3 si in Serbia 1.

* Adunarea generala a Asociat. Trans. rom. se va tiene (estu-tempu la Siomcut'a) in sal'a cea mare a pretoriului districtualu, carea va fi gat'a d'impreuna cu celealte localitati frumose, etc.

* Votarea definitiva, dupa a trei-a cetire, a supra proiectulu de lege pentru numirea judiloru s'au facutu asta-di (10. iul.) la 1 ore dm. Resultatulu e d'in 402 deputati verif. votara 184 pro, 109 contra, 108 absentu. Presedintele n'a votatu, prin urmare proiectulu se primi cu majoritate de 75 voturi.

(M u l t i a m i t a p u b l i c a.) Societatea de lectura a junimei studiose d'in Blasiu, si-tiene de cea mai santa detorinta, a aduce publice, prin aest'a, profunda sa multiamita urmatiloru P. T. Dni, cari prin ofertele marinimose, facute la concertulu instrumentalu si vocalu datu in 21 jun. de catre tenerimea studiosa in folosulu societatei de lectura a junimei au binevolitu a o ajutora, ca mai cu successu se-si ajunga scopulu spre care tinde, si care este „progresu in sciintie si arte“ — Aceli P. On. DD. contribuenti sunt: Prea S. Sa Dr. Ioane Vancea arcepu si metropolitu 10 fl., Rs. D. Ioane F. Negrutiu can. 2 fl., O. D. Boeriu, pres. la trib. urb. fam. 2 fl., Artemiu Lupanu, prov. fam. 2 fl., Dn'a Elisa Olteanu 1 fl., Ioane Santu, can. on. 2 fl., Ioane Vladu teol. 40 cr., Paulu Marinu prof. fam. 2 fl., Alesandru Neagoe not. fam. 2 fl., Avigdor 1 fl., supra-locoten. Margineanu 1 fl., G. Vlasiu teol. 40 cr., D. Odón comere. fam. 2 fl., Rs. D. Gregoriu Mihali can. 1 fl., Georgiu Popa propr. fam. 2 fl., Márk András fam. 2 fl., Dn'a Crisianu 1 fl., Carolu Uber fam. 2 fl., Fratii Bretteri 2 fl., dna Covrigu 2 fl., Ionas David 1 fl., Vest 1 fl., Basiliu Popu par. in Hadarau, fam. 2 fl., Michaiu Tipografu, fam. 2 fl., Demetriu Turcu propr. fam. 2 fl., d. Ioane M. Moldovanu prof. 1 fl., Petru Solomonu prof. 1 fl., Basiliu Ratiu prof. 1 fl., Simeone Micu prof. 1 fl., Gedeonu Blasianu pref. 1 fl., Ales. M. Micu prof. 1 fl., Alesandru Petrutiu sergentu 1 fl., Székely János 1 fl., Alesandru Socanu prot. 1 fl., Isidoru Albini 1 fl., Georgiu Vancea 1 fl., Georgiu Munteanu prof. 1 fl., Dr. Ioane Ratiu prof. 1 fl., Georgiu Ratiu prof. fam. 2 fl., Stefanu Popu par. 1 fl. Arone Boeriu prof. 1 fl., Stef. Redicu teologu 40 cr., Gabriele Popu prof. 1 fl., Beniaminu Popu prof. 1 fl., Carolu Schissel farmac. fam. 2 fl. Brestovschi perc. fam. 2 fl., Atanasiu Macelariu teologu 40 cr., Simon Mendl 2 fl., Hermanu 1 fl., Jonasiu teol., Hárt Laj. 1 fl., Strembu 20 cr., Rs. D. Elia Vlasiu Cicudi can. 2 fl., Dregali Boldi 1 fl., Ioane Vraciu negot. 1 fl., Georgiu Bardosi ases. 1 fl. Simeone P. Mateiu 1 fl., cl. d. Dr. Victoru Michali secretariu 1 fl., d. Iuliu Bardosi inspect. scol. 5 fl., — Prin prea on. D. Augustinu Popu protop. in Alba-Iulia au incursu 10 fl., la cari au contribuitu dsa cu 1 fl., Nicolau Bergianu capitanu prim. 1 fl., Borgovanu capit. c. r. 1 fl., unu militariu 50 cr., unu romanu 50 cr. Popitianu supra-locoteninte 1 fl., Ioane Margineanu supra-locot. 1 fl., ore cine 50 cr., unu romanu 50 cr., Demetriu Vulcanu propr. 1 fl., Nicolau Barbu adv. 1 fl., Paulu Cherechesiu par. 50 cr., Carolu Limbeanu cantoru 50 cr. — Prin p. o. d. Ioane Deacu prot. in Sabesiu au incursu 2 fl., unulu de la dsa, unulu de la O. D. Simeone Balomiri jude reg. De la O. DD. const. Moisilu prof. in Nascudu si Ioachimu Muresianu pres. la sedria gen. 2 fl., si de la O. D. Nicolau Siandoru propr. in Orda 5 fl.

Preste totu in suma de 107 fl. 20 cr. v. a., de la care subtragundu se spelele de 24 fl. 65 cr. v. a. resteza

unu venitu curatu de 82 fl. 55 cr. v. a. — actu averea societatei consta d'in 123 fl. 92 cr. v. a. si d'in una biblioteca de 641 opuri.

Totu una data se sprime cea mai cordiale multiamita prea on. Redactiuni a diuarielor: „Convorbiri literarie“, „Romanulu“, „Trompet'a Carpatiloru“, „Traianu“, „Federatiunea“, „Albina“, „Transilvani'a“, care avura bunetatea a ne tramete gratis câte unu exemplariu d'in pretiutele Ds. diarie, asemenea si d. prof. Ioane M. Moldovanu pentru donarea unui exemplariu d'in „Familia“ de pre sem. II. a. c.

Conformu conclusulu d'in siedintia ultima tienuta in 26 iuniu 1869. *)

Blasiu iuliu 1869.

Nicolau Petru
v. pres. soc. de lect.

Ioan Vasileco
not. soc. de l.

Sciri electrice.

V i e n ' a , 6. iuliu. Deschiderea sesiunii delegatiuniloru se va intempla domineca la 12 ore.

C r a g u i e v a t i u , 6. iuliu. Proieptulu de lege despre constitutiune determinéza: respunsabilitatea ministriloru, nedependintia judecatoriloru, egalitatea totoruru cetatieniloru, autonomi'a comunelor, despartirea justitiei de catre administratiune. Scupcin'a se va conchiamá in totu anulu si imparte cu principele si senatulu puterea legislativa. Una sesiune a scupcinei dureza trei ani; fara adunarea nationala guvernulu nu pote contracta nici unu imprumutu.

C o n s t a n t i n o p o l e , 6. iuliu. Consululu Italiei si-presintá adi sultanulu literele revocatorie. Inarmárele Egiptului, ordinate de vice-regele causéza aici ingrigiri.

P a r i s u , 6. iuliu. Eri se verificara 49 de alegeri. — „Public“ spune, cá faimele despre schimbarea ministeriului sunt nefundate.

M a d r i d u 6. iuliu. „Imparcial“ dice, cá republicanii Castelar, Figueras si Pimargalu detiermurara a respinge portfoiurile ministeriali pentru afacerile straine, justitia si finantie, oferite lor d'in partea progresistiloru.

V i e n ' a , 7. iuliu. Diuariulu „Wanderer“ in numerulu seu de adi publica unu telegramu d'in Cairo, conformu carui-a vice-regele Egiptului a ordonatu inmultirea neamanata a armatei; éra pentru inarmarea marinei s'au cumperatu doue nái de resbelu d'in Franta si Anglia. Ordonantia causéza emotiune mare.

C a i r o , 7. iuliu. Post'a egiptena porta numele: Poste Royale. Rogatiunile pentru sultanu sunt interdise in moschee. Vice-regele nu va merge la Constantinopole.

C a r l s t a d t , 7. iuliu. Adi s'a procesu la constituirea congresulu. Suboticiu propune, ca patriarculu se se alega presedinte prin aclamatiune. Desbaterea in privintia acést'a s'a amanatu pre mane.

C r a g u i e v a t i u , 7. iuliu. Comisiunea constituanta presentá proiectulu despre constitutiune, si scupcin'a nationala tiene pre tota diu'a done siedintie pentru desbaterea lui.

P a r i s u , 7. iuliu. „Constitutionnel“ spune, cá ministrulu Rouher a dechiaratu, cumcá guvernulu va combate interpelatiunea facuta de partia de mediulocu ca pre unu ce anticonstitutiunalu.

V i e n ' a , 8. iuliu. Compunerea cartii rosie e terminata; acea se va presintá de una data cu bugetulu. Cartea rosia contine 47 de acte, intre cari si una nota a lui Beust relativa la cestiunea romana.

P a r i s u , 8. iuliu. Cu ocaziunea convorbirii de eri a imperatulu cu ministrii Rouher si Forcade, carea a duratu trei ore, s'a statoritu a se sustiene status quo pana la finea sesiunii.

M a d r i d u , 8. iuliu. Cortesii respinsera cu 142 contra 94 voturi votulu de ne'credere datu ministrulu justitiei Herrera.

V i e n ' a , 8. iuliu. Una scire electrica d'in Parisu spune, cá eri s'a suscrisu conventiunea relativa la cáile ferate turcesci.

V i e n ' a , 8. iuliu. Ací se desmintiescu resolu-
*) Celealte diuarie romane suntu rogate a reproduce in colonele sale acesta multiamita.

Intu tote scirile despre una incordare amenintatorie a relatiuniloru d'intre Turcia si Egiptu.

C r a c o v i a , 8. iuliu. Adi se intempla inmormentarea solemnă a osemintelorui lui Casimiru celu mare. Participarea poporatiunii fu forte mare. Tota Cracovia este in miscare. Pretotindene domni cea mai buna ordine. Tote autoritatile militare si civile fure reprezentate in numeru forte mare, de asemenea participara la solemnitatea acést'a mii de straini.

Bursa si Comerciul.

P e s t ' a 8 iuliu. Tempulu seninu, parte ventosu, caldur'a cresce. T e m p e r a t u r ' a : Termometru + 20°, Reaumur, Barometru 28" 9". Ap'a cresce in urmarea ploiloru d'in dilele tr.

B u c a t e l e . Tendintia tergului de grane au fostu asta-di solida. Vendiatorii tieneau pretiurile fipse si vindeau putienu si atatu morile catu si esportatorii au fostu cam animati de unde au urmatu cá pretiurile s'au consolidatu, intr'altelu s'au urcatu pretiurile cu câte 5 cr. Vendiarea se pote socoti cam la 20,000 mesure. — S'au notata urmatoriile vendiari: grâu de Tis'a 3000 mes. de 86 pundi, cu câte 4 fl. 92½ cr. — 600 mes. de 87 pundi, cu 5 fl. — 400 mes. de 85 pd. cu 4 fl. 55 cr. — 600 m. de 86½ pd. cu 5 fl. — 1100 mes. de 87½ pd. cu 5 fl. 17½ cr. etc. Tote pre trei lune, 300 mes. fara garantia de pondu (greutate) cu câte 3 fl. 95 cr. — 500 mes. 84½ pdi. cu 4 fl. 27½ cr. — 740 mes. 83½ pdi, cu 4 fl. 27½ cr. Tote pre bani numerati. — S e c a r a , O r d i u s i O v e s u s ' a u n e g o t i a t u p u t i e n u . P o r u m b u (Cucurudiu) ce-va-si mai cercatu inse pretiuri nu prea bune. S'au notatu Porumbu d'in Banatu 1000 cantarie de vama cu câte 2 fl. 40 cr. adusu la curtea cálii ferate unde se face si plat'a. — 1200 cnt. de vama cu 2 fl. 40 cr. caratu de pre corabia, — 1000 cnt. cu 2 fl. 40 cr. Amendoua pre 3 lune.

N e g o t i a r e i n e f e c t e . Tendintia Bursei rmase si asta di forte lina, comerciulu s'au marginitu numai la efecte locale ale baneci si ale casei de pastrare, precandu alte efecte au fostu neglese a fara de bierarie, cari cu pretiuri urcate afla cumperatori. Banca comere. de Pest'a cu 170 la inchiare, — C a s a d e p a s t r a r e a u o s c i l a t u i n t r e 142 p a n a 142½ , i n c h . 142 . — C r e d i t u u n g . c u 107. Anglo-hungarian 678. Hartie de ale moriloru necercate, actiuni de bierarie 715. Fabrica de lemnusie Zárzetzky, 180. Hartiele de asecurat. cam necercate, prim'a asec. ung 604. — A r g i n t u l u 122. — B u r s a d e s e r a . Putienu comereciu, T r a m v a y c u 203, Omnibus 711. Creditu ung. 107. cercatu.

B u r s ' a a u f o s t u , — d ' i n 7 i u l i u i n c e p e n d u , — f o r t e a g i t a t a , l u a n d u - s e i n c o n s i d e r a t i u n e n u m a i o s c i l a t i u n e a a c t i u n i l o r u A n g l e , s e p o t e f a c e u s i o r u c o n c l u s i u n e a l a v e e m e n t i ' a m i s c a r i i g e n e r a l e . E l e e r a u i n 7 i u l . d e m i n e t i ' a 262, la amedia-di 273, sera 262 si stau in 8 iul. 265. In asemenea proportiune scadea ori se urca si celealte efecte. — B u r s ' a d e a m e d i a - d i i n 8 i u l . a v u p r e s t e t o t u d e s t u l a s o l i d i t a t e . B u r s ' a d e s e r a f u p u t i e n u a n i m a t a . — A c t i u n i l e d e c r e d i t u 285, d e d e r a i n d e r e t r u : A n g l e , d e l a 364—361.50, L o m b a r d e d e l a 263.40, p a n a 262.40.

L a 6 o r e , i n c h i a r a : C r e d i t u 283—283.20. Calea fer. a Stat. 378.50. Lombarde 261.80. France 128—128.25, Angle 360—360.50. Tramvay 202—203.50, Napoleoni 10.03, Sortiuri de 1860 cu 105.20, de 1864 cu 125.20.

Incunoscintiare.

In urm'a conclusulu adusu in an. tr. la Gherla Adunarea generala a Asociatiunii Trans. rom. se va tiene in X. Augustu a. c. calind. nou, in Siomcut'a Mare, District. C e t a t e a - d e - P e t r a , — s u n t r o g a t i c u o n o r e p a t r i o t i c a t o t i a c e i D D . s i M e m b r i a i A s o c i a t i u n i i , c a r i a u i n t e n t i u n e a d e a l u a p a r t e l a a c e s t a a d u n a r e , a s e a d r e s a c a t r a s u b s c r i s u l u , c e l u m u l t u p a n a i n 5 A u g u s t u , a . c . p e n t r u c a s e s e p o t a f a c e d e s p u s e t i u n i l e t r e b u i n c i o s e i n p r i v i n t i a i n c o r t e l a r e i .

Datu in urm'a conclusulu adusu in siedintia Comitetulu Arangiatoriu tienuta in 1 iuliu, 1869 in Siomcut'a Mare. *)

Dr. Ionu Colceriu Corabianu, m. p.
1—3. Mb. alu Comitetulu.

*) Onorab. Redactiuni a celorlalte diuarie romanesce sunt rogate a primi in colonele loru acesta publicatiune.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:

ALESANDRU ROMANU.